

Čestitke in poziv za več trajnostne lokalne hrane v javnih zavodih in krepitvi lastne prehranske varnosti

Spoštovani predsednik Vlade Republike Slovenije, dr. Robert Golob,

ob prazniku tedna slovenske hrane vam izrekamo iskrene čestitke za vaša prizadevanja na tem področju. Tudi za sprejem Zakona o brezplačnih obrokih za v javnih zavodih za otroke, ki začne veljati 2027. Zahvaljujemo se vsem, ki prispevajo k trajnostno lokalno pridelani slovenski hrani. Vendar ali smo lahko brezskrbni?

Na pomen hrane se največkrat spomnimo, ko gledamo žalostne podobe lačnih otrok in ljudi iz sveta. Medtem so ozaveščeni ljudje zaskrbljeni in se sprašujejo **koliko smo pa mi v resnici prehransko varni?** Država večino hrane uvozi, imamo komaj 800m² kmetijskih površin na prebivalca, lokalna pridelava hrane je nezadovoljiva, večina agroživilske panoge je prodana tujcem. **V javnih zavodih, kjer porabijo več kot 10 odstotkov celotno porabljene hrane v Sloveniji** pa velikokrat otroci in bolniki jedo najcenejšo hrano iz uvoza in ne trajnostno pridelane lokalne hrane. Kako bi to lahko izboljšali vam pošiljamo v:

[POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE](#)

Čedalje pogosteje se ugotavlja sporna kvaliteta hrane na slovenskem tržišču. V tem času smo priča **podpisu sporazuma Mercosur**, ki bo omogočal ugodnejši uvoz hrane iz teh držav, kjer se večino **prideluje hrana z GSO** (gensko spremenjenimi organizmi, ki pa naj bi bila po sporazumu pri uvozu kontrolirana po standardih EU. Sprašujemo se, kako bo to mogoče izvesti saj **se prav v tem času zaključuje na ravni EU zakonodajni postopek o NGT (novih genomskih tehnikah pridelave rastlin,)** ki **izključuje označevanje živil NGT 1**, katerim je bilo spremenjeno do 20 genov, vprašljivo pa je še označevanje **NGT2-kar je enačeno z GSO**.

Živimo v času spremenjenih geopolitičnih, podnebnih in ostalih razmer kjer bi morebitne pretrgane transportne poti, hekerski napadi, daljši izpadi elektrike bistveno zmanjšala dostopnost do hrane. Po javno dostopnih podatkih iz poročila:« **Prehranska varnost v izrednih razmerah,**» pa imamo v državnih rezervah hrane le za kratek čas. **Trajnostno lokalno pridelano hrano si želimo za otroke, za sedanje in prihodnje rodove tudi ozaveščeni prebivalci Slovenije.** S pozitivnimi pobudami apeliramo na vse: predsednika vlade, ministrstva ter ostale odločevalce, kmete in institucije, da pristopijo k nadgradnji sedanjih aktivnosti in naredijo vse za **večjo neodvisno prehransko varnost**, ki bo delovala v rednih in morebitnih nepredvidenih situacijah.

V Združenju Ekoci – civilna iniciativa Slovenije **skupaj s partnerskimi organizacijami, institucijami, strokovnjaki in številnimi podporniki** ter aktivisti v okviru vseslovenskega gibanja Oskrbimo Slovenijo - štafeta semen opozarjamo na nujnost celostnega pristopa k zagotavljanju prehranske varnosti Slovenije. Želimo si, da bi otroci v vrtcih in šolah, bolniki ter vsi uporabniki javnih zavodov **uživali čim več kakovostne, lokalne in trajnostno pridelane hrane iz Slovenije.** Na septembrskem simpoziju »**Javno naročanje z vizijo – trajnostna lokalna hrana v javne zavode**« so nastale pomembne pobude, ki poudarjajo, da **mora imeti pri javnem naročanju prednost lokalna ekološka hrana, nato hrana iz shem kakovosti ter lokalno pridelana konvencionalna hrana vse pred uvoženo hrano.** Pri tem je ključna najkrajša pot od pridelovalca do uporabnika. Hrana, ki vsebuje žuželke ali je pridobljena z bioinžinerinom naj ne bo na jedilnikih javnih zavodov.

V pobudah - **POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE** so opisani postopki, kako naj **nadgradijo sedanje delovanje vsi deležniki v prehranski verigi**, da bo možno **zagotoviti več lokalne hrane**. Udeleženci posveta so opozorili, da je potrebno čim prej nadgraditi sistem javnega naročanja tako, da se poenostavijo postopki tako, da **ne bo potrebno javnim naročevalcem najemati zasebnih svetovalcev in odvetniških služb za pomoč pri javnem naročanju**, ustanovi se **naj javna služba, privarčevana sredstva pa se naj namenijo višji ceni obroka**. Opisani so tudi postopki, vse od aktivacije kmetov kako bi pridelali več, da bi zagotovili potrebe naročevalcev javnih naročil, kmetov, zadrug in institucij, da bi delovala celotna prehranska veriga od semena do krožnika. **In apel, naj država zagotovi semena in hrano tudi v državnih rezervah v skladu z mednarodno pogodbo FAO –»Rastline, ki hranijo svet« vsaj za 50 rastlin in s tem zagotovi dolgoročno prehransko varnost prebivalcev Slovenije.**

Skrbi nas, da kljub noveli Zakona o šolski prehrani (ZŠolPre-1) in zakonu o brezplačnih obrokih za osnovnošolce, ki začne veljati 1. septembra 2027, ni zagotovila, da bo hrana v javnih zavodih res lokalna in kakovostna. V praksi se še vedno prepogosto izbira najcenejše, ne pa najugodnejše ponudnike, kar zmanjšuje delež slovenske hrane na krožnikih naših otrok. Prehranske verige ni mogoče vzpostaviti ponovno čez noč, saj je to dolgotrajen proces zato apeliramo k takojšnjemu ukrepanju. V javnih naročilih pa se **porabi več kot 10 odstotkov vse porabljene hrane** v Sloveniji, ki bi z lastno prehransko verigo pomembno prispevala k prehranski varnosti in **doprinesla ugodne rezultate multiplikativnih plakatnih učinkov za državo.**

Dodatno zaskrbljenost sprožajo trgovinski sporazumi, kot je Mercosur. Kot vemo se v **Braziliji in Argentini ter ostalih državah Mercosurja poteka pridelava večinoma z GSO (gensko spremenjenimi organizmi). Označitev semen in hrane pa je v teh državah neenotna in velikokrat neobvezna.** Kljub temu, da je v sporazumu napisano, da bo uvožena hrana podvržena strogim predpisom bo to težko uresničiti. **Istočasno se namreč v EU parlamentu zaključujejo zakonodajni postopki, ki predvidevajo neoznačevanje (NGT 1-novih genomskih tehnik pridelave rastlin, pri katerih je spremenjeno do 20 genov in NGT 2, katerim je spremenjeno več kot 20 genov in jih lahko enačimo z GSO, ki sicer naj bi bili označeni, čeprav še potekajo lobistični procesi, da naj ne bi bilo označevanja.** Torej ko bo to sprejeto predvidoma marca 2026 bo navedba strogega nadzora, ki je naveden v **sporazum MERCOSUR skoraj nemogoča** saj v tem delu ne bo imela več pravne podlage, vprašljiva pa je tudi izvedba nadzora **To predstavlja tveganje tako za javne zavode kot za prehransko suverenost države. Seveda pa predstavlja takšna nizkocenovna hrana tudi velik vpliv na konkurenčnost kmetov in prehranskih verig v Sloveniji in Evropi.**

GSO tehnike naj bi povečevale pridelek, da bi nahranili čim več ljudi, na svetu pa je čedalje več ljudi lačnih. Vpliv gensko spremenjenih organizmov na zdravje tal, čebel, živali in ljudi in biotsko pestrost pa še ni v celoti raziskan. Zato pozivamo Vlado RS naj ne podpre te zakonodaje, naj še naprej uveljavlja previdnostno načelo, če pa bo sprejeta pa naj se uveljavi možnost izvetja uredbe za Slovenijo.

Slovenija je trenutno visoko odvisna od uvoza. Za vzpostavitev delujoče agroživilske verige, tako v rednih kot nepredvidljivih razmerah (geopolitične spremembe, morebitne motnje v oskrbnih poteh, hekerski napadi) – je potreben celovit pristop in sodelovanje vseh pristojnih institucij, na katere smo že naslovili vprašanja kot so navedena v 8 točki pobud. Večinoma odgovorov nismo prejeli, ostali odgovori pa ne navdajajo z **optimizmom, da bi brez korenitih sprememb lahko pričakovali boljše rezultate.** Prosimo, da se seznanite tudi z njihovimi odgovori, ki so objavljeni na: www.ekoci.si.

Spoštovani predsednik dr. Robert Golob.

Na vas se zato obračamo s prošnjo, da:

1. **Preučite pobude iz simpozija o javnem naročanju, POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE** s priporočili in predlogi kako zagotoviti več trajnostne hrane v javne zavode in doseči večjo prehransko varnost prebivalcev;
2. **Preučite dodatna pojasnila glede tveganj sporazuma Mercosur in zakonodaje o NGT**; Povzetek pobud in dodatno obrazložitve stanja (Mercosir NGT.)
3. **Zadolžite pristojne institucije**, da v sodelovanju s sektorjem **pripravijo celovit načrt za povečanje deleža slovenske trajnostne hrane v javnih zavodih ter za okrepitev prehranske varnosti države. Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano si sicer v prizadeva s čim več aktivnostmi**, vendar brez celovitega pristopa in sodelovan na vseh deležnikov ne bo šlo
4. **Prosimo za odgovore:**
 - a) **ali bo prehranska varnost prihodnje prioriteta države saj brez prehranske varnosti ni suverenosti Ali bo vključena v dokument; Vizija „Naše kmetijstvo in hrana v 2040“.**
 - b) **G. predsednik Robert GOLOB - kot ste v govoru omenili » da lahko vsaka članica NATA nameni del sredstev za krepitev odpornosti tudi za prehransko varnost in strateške rezerve« - vas naprošamo za obrazložitev.** Kljub prizadevanjem nismo našli podatkov kjer bi bilo to strukturirano v glavnih obrambnih dokumentih Strategija civilne obrambe sicer omenja odpornost države in družbe, kar bi lahko vključevalo tudi nevojaške razsežnosti, kot je tudi oskrba s hrano v kriznih razmerah, ki jih je seveda potrebno zgraditi v mirnem času.
 - c) **Ali je kje prehranska varnost opisana kot samostojen strateški cilj? Ali je to predvideno?**
5. **POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE smo s konkretnimi vprašanji in predlogi poslali že vsem** institucijam, ministrstvu in organizacijam, **ki so navedene v pobudah v točki 8 in bi lahko z nadgradnjo aktivnosti doprinesli k izboljšanju stanja.** Večinoma odgovorov sploh nismo prejeli, nekateri odgovori v večini niso navdihujoči saj večina želi delovati po sedanjem stanju, **ki pa žal ni zadovoljivo in bi morali skupaj narediti korak naprej in se dodatno angažirati.** Odgovori so objavljeni na: www.ekoci.si;
6. V priponki vam pošiljamo celoten nabor pobud, **pisma podpore organizacij in društev k pobudam in predlogom ter podporo ozaveščenih posameznikov, ki si prizadevajo da bi otroci, bolniki in vsi prebivalci Slovenije imeli dostop do zdrave, varne in lokalno pridelane hrane. Naprošamo za preučitve in sestrinska pristop ki prehranski varnosti, da ne bodo lačni ne sedanji ne prihodnji rodovi Slovenije.**

1. OPIS DEJANSKEGA STANJA

V okviru **Združenja Ekoci – civilna iniciativa Slovenije, vseslovenskega gibanja Oskrbimo Slovenija - štafeta semen**, si skupaj z naprednimi društvi, institucijami in zavzetimi posamezniki prizadevamo za večjo samooskrbo, ohranjanje semen in za več lokalno pridelane, trajnostne hrane v javnih zavodih ter za okrepitev prehranske varnosti prebivalcev Slovenije.

Prehranska varnost je čedalje bolj pomembna. Saj prepogosto gledamo žalostne podobe lačnih ljudi iz sveta saj je lačen že vsak deseti prebivalec planeta. Po drugi strani pa opazamo, da **postaja hrana strateško orožje in velikokrat postaja vir nepravilnosti in dobičkarstva ter ponarejanja. Brez hrane ni suverenosti**. Zato si je potrebno dolgoročno prizadevati, da bomo skoraj v celoti samooskrbni vsaj toliko kot smo bili nekoč.

Živimo v času **nepredvidenih geopolitičnih, podnebnih sprememb, možnosti pretrganja transportnih poti, hekerskih napadov, je vse večja**. Lokalne prehranske verige je potrebno vzpostaviti čim prej, ki bodo delovale v mirnem času in v času nepredvidenih razmer.

V okviru **Simpozija o javnem naročanju z vizijo – trajnostno pridelana hrana v javnih naročilih**, ki je potekal septembra 2025 na Celjskem sejmu, smo pripravili konkretne predloge in priporočila, **kako okrepiti sistem javnega naročanja hrane, da bo ta bolj trajnostno naravnan in prijazen do lokalnih pridelovalcev**.: [POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE](#)

V **Združenju Ekoci** skupaj s somišljeniki še dodatno opozarjamo na pasti kakovosti hrane, ki jih prinašajo globalni trgovinski sporazumi, kot je Mercosur, pa tudi na **vprašanja, povezana z gensko spremenjenimi organizmi (GSO) in novimi genskimi tehnikami (NGT) in niso zajete v Pobudah**, zato podajamo

DODATNA OBRAZLOŽITEV, ZAKAJ JE POTREBNO VZPOSTAVITI ČIM PREJ LOKALNE PREHRANSKE VERIGE ZA JAVNE NAROČEVALCE IN PREBIVALCE

V razmislek: Ali obstaja možnost, da bodo javni naročevalci posegali po nizkocenovni hrani iz uvoza namesto po lokalni hrani?

V novembru 2025 je začel veljati **trgovinski sporazum med Evropsko unijo in državami Mercosur** (Argentina, Brazilija, Paragvaj in Urugvaj), ki omogoča uvoz živil v EU pod ugodnejšimi pogoji. Države članice Mercosurja sodijo med največje svetovne proizvajalke hrane, pri čemer se v pridelavi hrane pogosto uporabljajo **gensko spremenjeni organizmi (GSO)**. V sporazumu je sicer določeno, da morajo vsi izdelki, izvoženi iz držav Mercosurja v EU, »biti skladni s strogimi predpisi EU o varnosti hrane, varstvu okolja in zaščiti potrošnikov« (vir: [European Commission – EU–Mercosur Agreement Factsheet](#)). Zavedati pa se moramo, **da istočasno na ravni Evropske unije potekajo tudi zaključni postopki za sprejetje uredbe o novih genskih tehnikah (NGT)**, ki bo bistveno vplivala na to, kakšna hrana bo v prihodnje na voljo na evropskem in s tem tudi slovenskem trgu. Trenutno, v novembru 2025, potekajo **tristranski pogovori (t.i. trialog)** med Evropskim parlamentom, Svetom EU in Evropsko komisijo za usklajitev končnega besedila uredbe.

Ko bo zakonodaja sprejeta, bo v Sloveniji veljala neposredno, saj je uredba EU pravno zavezujoča in ne potrebuje prenosa v nacionalno zakonodajo (razen, če bo zahtevala določitev pristojnih organov ali sankcij). (Vir: [EUR-Lex – Legislative procedures for NGT regulation](#). Predlog uredbe, potrjen s strani Sveta EU 14. marca 2025, določa dve kategoriji rastlin: **NGT 1**, rastline, pri katerih je bilo v postopku spremenjenih do 20 genov. Te rastline naj ne bi zahtevale posebnega označevanja in bi bile izvzete iz strogih določb zakonodaje o GSO. **NGT 2**, pa so rastline, ki se po naravi in obsegu sprememb enačijo z GSO. Za te bi veljalo obvezno označevanje in nadzor. (Vir: [Council of the EU – Press Release, 14. 3. 2025](#)) Medtem pa še kar potekajo močni pritiski iz strani lobistov, da označevanje semen in hrane sploh ne bi bilo potrebno. Kmetje v tem primeru ne bodo vedeli kaj sejejo, kupci pa ne, kaj bodo kupovali.

Kaj je do dobro vedeti pri nakupu živil iz držav Mercosur ? V Evropski uniji je označevanje GSO živil strogo regulirano: vsak izdelek, ki vsebuje ali je pridobljen iz GSO, mora biti jasno označen, kar zagotavlja **sledljivost in pravico potrošnika do obveščenosti** (vir: [Regulation \(EC\) No 1829/2003 on genetically modified food and feed](#)).

V državah Mercosur pa so pravila o označevanju manj enotna: Brazilija dovoljuje do 1 % vsebnosti GSO **brez obvezne oznake**, **Argentina označevanja GSO živil na zvezni ravni sploh ne zahteva**. V obeh državah potekajo zakonodajne spremembe, ki izvezajo določene NGT proizvode iz sistema GSO, kar pomeni, da se lahko na trgu pojavijo živila brez kakršnegakoli označevanja. To povzroča vrsto nejasnosti in tveganj za potrošnike ter javne naročnike: **Kako prepoznati živila, pridelana z NGT ali GSO?**

Kako bo zagotovljen nadzor pri nas - le na vzorčnih pošiljkah ali sistemsko? Kakšni so dolgoročni učinki teh novih tehnologij na zdravje ljudi, živali, čebel in biotsko raznovrstnost? Učinki teh novih tehnologij na zdravje ljudi, živali, čebel in biotsko pestrost za daljše obdobje niso dovolj raziskani. Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) opozarja, **da dolgoročnih raziskav o vplivih novih genomske tehnike na zdravje in okolje še ni dovolj in da je pri njihovi uporabi potrebno načelo previdnosti** (vir: [EFSA – New Genomic Techniques](#)).

Pri tem je potrebno poudariti, da je meja med razlikovanjem živil (med NGT 1, kjer je določeno, da spadajo v to kategorijo organizmi, katerim je dovoljeno spreminjati le do 20 genov in drugo kategorijo NGT2, kjer je možnost spreminjati več kot 20 genov hkrati pa dodati katerikoli gen, tudi npr. iz živalskih organizmov) **določena le politično**. **Strokovnjaki še niso raziskali dolgoročnih učinkov na zdravje ljudi, živali in naravo in biotsko pestrost.**

Kot smo že večkrat predlagali naj Slovenija še naprej zagovarja previdnostno načelo, in naj se za zakonodaja ne sprejme, v kolikor pa bo sprejeta naj bo dodana možnost, da se ta Uredba v Sloveniji ne uveljavi.

Nejasnosti in tveganja za kupce in javne naročevalce so velike saj obstajajo nejasnosti: **kako bodo prepoznali NGT/GSO izdelke? Kako bodo inšpekcije zagotovile nadzor – le na vzorčnih pošiljkah ali pri vseh uvozihi?** Učinki teh novih tehnologij na zdravje ljudi, živali, čebel in biotsko pestrost za daljše obdobje niso dovolj raziskani. **Predlagatelji še naprej vztrajamo, da hrana pridelana z bionžineringom naj ne bo vključena v prehrano otrok in drugih javnih naročanj in naj bo jasno označena.**

GLAVNI POUKARSKI IZ PREDLAGANIH POBUD ZA VEČ LOKALNO TRAJNOSTNO PRIDELANE HRANE V ŠOLAH, VRTCIH, BOLNIŠNICAH IN DRUGIH JAVNIH ZAVODIH

V okviru strokovnega simpozija »Javno naročanje z vizijo – trajnostna lokalna hrana v javne zavode«, ki je potekal septembra 2025 v Celju, smo skupaj s strokovnjaki in **udeleženci oblikovali konkretne pobude, kjer smo se osredotočali na nujne ukrepe: povečanje deleža kakovostne, lokalno pridelane hrane v javnih zavodih in okrepitev prehranske varnosti.** Pobude so objavljene na spletni strani www.ekoci.si na povezavi: **POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE**

Povzetek predlaganih pobud:

1. Želimo, da **bi naši otroci v vrtcih, šolah, bolniki v bolnišnicah in vsi uporabniki javnih naročil jedli več kakovostne, lokalne, sonaravno v Sloveniji pridelane hrane.** Pri tem naj ima prednost pri naročanju: lokalna ekološka hrana, nato lokalna hrana iz shem kakovosti in šele nato konvencionalna, lokalno pridelana hrana, ki naj ima prednost pred uvoženo hrano. Hrana, ki vsebuje žuželke ali je bila pridelana z bioinženiringom, naj ne bo predmet javnih naročil.

2. Nujna je poenostavitev birokratskih postopkov, da javnim zavodom ne bo treba najemati zunanjih svetovalcev za pripravo razpisov za naročanje hrane. V ta namen naj se vzpostavi **javna svetovalna skupina za pomoč javnim naročnikom**, ki bi nadomestila dosedanje najemanje odvetniških in zasebnih svetovalnih služb, ki predstavljajo **velik strošek za javne zavode.** Prihranek naj se pretvori v **višjo odobreno ceno za obrok**, ki bo zagotavljal kakovostno dobavo vhodnih surovin, da bodo lahko naročali lokalno, **trajnostno pridelano hrano iz sosednje njive in ne uvožene hrane iz druge celine.** Pripraviti je treba **enostavne kriterije ocenjevanja za izbor »najugodnejšega« in ne »najcenejšega« ponudnika**, kjer bo jasno določeno točkovanje, da bo naročnik zmogel javno naročilo izpolniti brez pomoči zunanjih odvetniških služb. **Največ točk naj prejme tista hrana, ki ima čim krajšo transportno pot od izvora blaga do krožnika.**

Kakovost se naj določi na podlagi meril, **ki dajejo prednost čim bolj sonaravno pridelani hrani in ne procesirani hrani.**

3. V pobudah so tudi priporočila, ki napotujejo javne naročnike, kako lahko že v okviru obstoječe zakonodaje zagotovijo več lokalne hrane že sedaj, a se je žal ne poslužujejo vsi naročevalci (npr. ločeni sklopi za naročila, pomoč z javnimi deli ipd.). Nagovarjajo **lokalne skupnosti in občine, da povežejo šole, vrtce in pridelovalce ter jih navdušijo za vzpostavitev dobavne verige.** Kmetijske stanovske organizacije KGZS in ZSS in povezane institucije pa se poziva, da **vzpostavijo sodelovanje in navdušijo kmete za večjo pridelavo lokalne hrane.** Na posnetku iz javnega simpozija so predstavljene tudi rešitve dobrih praks iz Občine Sevnica. Povezava do posnetka je objavljena na posnetku: Predstavitev aktivnosti MKGP in dobrih praks: <https://www.youtube.com/watch?v=t2mFN8C1o90>;

4. **Država naj zagotovi prehransko varnost od semena do krožnika za vsaj 50 živil v skladu z določili dokumenta: »Rastline, ki hranijo svet,« ki ga je pripravila Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO).** Gre za mednarodno pogodbo o rastlinskih genskih virih za prehrano in kmetijstvo (2001), sprejeto s sekretariatom pri FAO, da bi zagotovili zaščito in pravično uporabo rastlinskih genskih virov, ki so najpomembnejši za prehrano ljudi po vsem svetu. Seznam je potrebno prilagoditi slovenskim možnostim pridelave in tradicionalnim metodam prehranjevanja. Ratificirala jo je tudi Slovenija.

5. **Prehranska varnost se naj uvrsti v dokument *Vizija kmetijstva do leta 2040*, vzpostavi se naj močna agroživilska panoga, ki bo zadovoljevala večino potreb prebivalstva. Prehranska varnost naj bo tudi eden od stebrov strategij za okrevanje in odpornost. Lokalna hrana naj bo na voljo prebivalcem v lokalnem okolju tako v rednih kot izrednih razmerah.**

6. **Slovenska semena – država naj zagotovi ohranjanje semen in žlahtnjenje na Kmetijskem inštitutu Slovenije ter poskrbi za ohranjanje semen na kmetijah in za zaloge semen v državnih rezervah za dolgoročno prehransko varnost.** Nujna je ponovna vzpostavitev lastne predelovalne živilske panoge za konzerviranje živil in podaljšanje obstojnosti živil.

7. ***Poziv s pobudami je bil poslan ključnim deležnikom in institucijam v državi, ki so pozvani k aktivnemu sodelovanju pri obravnavi teh pobud in oblikovanju sistemskih rešitev za povečanje deleža lokalne hrane v javnem naročanju.***

Za vzpostavitev prehranske verige so potrebni vsi: o velja za odgovornost kmetov in državnih institucij, ki morajo skupaj graditi prehransko varnost, ne le za vsakdan, temveč tudi za čas nepredvidenih razmer.

V ta namen **so bila vsem deležnikom, ministrstvom in institucijam v državi, ki bi lahko pripomogle pri vzpostavitvi verige z lastnim angažiranjem in nadgradnjo dosedanjih aktivnosti za več lokalne hrane v javne zavode, poslana vprašanja in predlogi, kaj storiti, da se čim prej zagotovi prehranska varnost. Njihove odgovore si lahko preberete na spletni strani www.ekoci.si. S sedanjim stanjem ne moremo biti povsem zadovoljni. Naša vprašanja - kaj so pripravljene narediti posamezni deležniki na svojem področju za izboljšanja trenutnega nezadovoljivega stanja, si lahko preberete na povezavi: www.ekoci.si. - katere pobude in vprašanja so jim bila poslana lahko najdete v 8 točki: [POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE HRANE V JAVNE ZAVODE](#)**

Povzetek odziva na naša poslana vprašanja: Pobude in vprašanja so bila poslana dne 22. in 23.10. 2025, do dne 15. 11. 2025 pa smo prejeli le nekaj odgovorov in sicer od; Urada za komuniciranje predsednika Vlade Republike Slovenije, **so poslali odgovor takoj, od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, **so poslali odgovor**; od Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, **še ni odgovora**, od Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, **še ni odgovora**, od Ministrstva za obrambo, **so poslali odgovor, da bodo pobude preučili**, od Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, **še ni odgovora**, od Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj, **še ni odgovora**, od Zavoda za blagovne rezerve RS, **so poslali odgovor**, od Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), **so poslali odgovor**, iz Kmetijskega inštituta Slovenije, **so sporočili, da bodo odgovorili**. Iz Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, **so odgovorili**, od Zadržne zveze Slovenije, **še ni odgovora**, od Zvezi društev ekoloških kmetov Slovenije, **so podprli pobude**, od Zveze podeželske mladine Slovenije, **še ni odgovora**, od Gospodarske zbornice Slovenije – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij, **še ni odgovora**, od Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, **še ni odgovora**, od Inštituta za nutricionistko in Zveze potrošnikov Slovenije (ZPS), **še ni odgovora**, od Zavoda RS za šolstvo, smo prejeli odgovor, od Eko šol, **smo prejeli najavo odgovora**, od Skupnosti vrtcev Slovenije in Skupnosti občin Slovenije **smo prejeli odgovor**. **Povzetek** - iz trenutno zbranih odgovorov v večini ni zaznati, da bi prejemniki pobud bili pripravljene narediti korak več za izboljšanje stanja in razmišljati celostno, kako bi skupaj dosegli večjo prehransko varnost v javnih naročilih in širše. Nadejamo se, da se bo kaj premaknilo, sedaj, ko bodo pobude poslane še **predsedniku vlade, državnemu zboru in državnemu svetu, saj je prehranska varnost ključna za obstoj naroda.****

Upajmo, da bost vi, predsednik Vlade Dr. Robert Golob uspeli navdušiti deležnike k istemu cilju in urejanju trajnostne prehranske varnosti

8. Nepogrešljiv je tudi aktivni pristop staršev, ti s svojim zavedanjem in podporo lahko pomembno vplivajo na kakovost prehrane v ustanovah, kjer se prehranjujejo njihovi otroci.

9. Multiplikativni učinki javnega naročanja za razvoj kmetijstva, agroživilske panoge, ohranjanja podeželja in suverenosti države so izjemnega pomena. Hrana ni le osnovna dobrina, temveč temelj zdravja, suverenosti in odpornosti skupnosti. Javni sektor v Sloveniji porabi okoli **120.000 do 150.000 ton hrane letno, kar predstavlja več kot 10 % celotne porabe** hrane oziroma približno 500 milijonov evrov. S premišljenim javnim naročanjem lahko neposredno **podpira lokalne pridelovalce in ustvari nov zagon za povečanje prehranske varnosti. Javne ustanove (šole, vrtci, bolnišnice, domovi) morajo postati aktivni partnerji v trajnostnem prehranskem sistemu.**

Z usmerjenim javnim naročanjem hrane lahko ustvarijo stabilno povpraševanje, ki ohranja delovna mesta na podeželju in krepí lokalno gospodarstvo. Žal večina agroživilske panoge, ki je nujna za prehransko suverenost, ni več v slovenski lasti, zato jo je potrebno čim prej ponovno vzpostaviti. Prehranske varnosti ni mogoče vzpostaviti čez noč – **graditi jo je treba strateško, v miru in povezano, da bomo kot družba pripravljeni tudi na krizne scenarije.,** zato je nujno potrebne zalog v državnih rezervah.

10. Predlagamo še pobude za vzpostavitev dodatnega nadzornega mehanizma za preverjanje označevanja in sledljivosti GSO ter NGT - živil iz sporazuma Mercosur za zagotavljanje jasnih, vidnih in enotnih informacij o prisotnosti GSO potrošnikom. Predlagamo, da Slovenija še **naprej upošteva previdnostno načelo pri sprejemanju zakonodaje o NGT- tehnikah in ne podpre zakonodaje na ravni EU, ali pa si zagotovi, da ta uredba ne velja za Slovenijo.**

Zaključek in poziv k skupnim prizadevanjem

S tem, ko bi uresničili predlagane pobude in rešitve posameznih deležnikov bi lahko v Sloveniji vzpostavili trdne, pregledne in odporne lokalne prehranske verige «Od semena do krožnika». To pa ne bo mogoče brez skupne volje, sodelovanja in poguma, da naredimo odločne korake naprej.

Vsak izmed nas ima v tej zgodbi pomembno vlogo: kmet, ki seme seje, kuhar, ki hrano pripravi z ljubeznijo, učitelj, ki otroku razloži pomen zdravega obroka, starš, ki zahteva odgovornost in kakovost, **ter odločevalec, ki s podpisom in voljo omogoči spremembe.**

V času, ko svet pretresajo prehranske, okoljske in geopolitične krize, je prav Slovenija lahko zgled, da je to država, ki zna poskrbeti zase, za svoje ljudi in za svojo zemljo. Hrana ni le blago.

Hrana je naša prihodnost, naše zdravje, naša varnost in naša suverenost.

Naj bodo odločitve, sprejete danes, **odraz odgovornosti do prihodnjih generacij. Naj bodo naši vrtci, šole, bolnišnice in domovi kraji, kjer bo na krožnikih domača, sonaravno pridelana hrana. Naj javni denar kroži v lokalnem okolju in krepí tiste, ki z delom svojih rok hranijo narod.**

Spoštovani predsednik Vlade Republike Slovenije, spoštovani ministri, poslanci, župani, ravnatelji, kmetje, starši, strokovnjaki in vsi, ki vam ni vseeno; čas je, da povežemo znanje, srce in voljo.

Hvala naprednim medijem, ki objavljajo transparentne informacije. Čas je, da Slovenija postane zgled trajnostnega, poštenega in zdravega prehranskega sistema. Naj ta dopis podpore k Pobudam ne bo le poziv, temveč začetek gibanja, ki bo povezalo vso Slovenijo za prehransko varnost od semena do krožnika za večino živil, ki jih potrebujejo prebivalci Slovenije.

Soustvarjajmo trajnostno prehransko varnost za sedanje in prihodnje rodove. Pobude in predloge podpirajo ozaveščeni ljudje širom Slovenije. Navajamo nekatere.

PODPORNIKI PREDLOGOV IN POBUD:

1. Združenje Ekoci – Eko civilna iniciativa Slovenije
2. Vseslovensko gibanje Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen
3. Društvo Samooskrbni.net
4. Alpe Adria Green
5. Inštitut za ekološko kmetijstvo, Fakulteta za biosistemske vede Univerze v Mariboru
6. ZDEKS – Združenje ekoloških kmetov Slovenije
7. Pomurska ekološka zadruga
8. Biodinamično društvo Ajda Vrzenec
9. Zveza biodinamikov Slovenije
10. Sindikat kmetov Slovenije
11. Kmetije Metličar, Mis, Lesarovi ...
12. Seznami še več podpisnikov in več sto ozaveščenih posameznikov so hranjeni in obdelani v skladu z veljavno zakonodajo o varstvu osebnih podatkov (GDPR).

V upanju na vaš čimprejšnji pristop k temu pomembnemu področju in vaš odgovor vam želimo uspešno še naprej.

Soustvarjajmo trajnostno prehransko varnost skupaj za sedanje in prihodnje rodove.

S spoštovanjem.

Za Združenje Ekoci, pripravljalce in podpornikov predlogov in pobud
Irena Rotar, preds.

Žalec, 17.11. 2025

Priloge:

**Pobude iz simpozija v o javnem naročanju
Primer pisma podpore Alpe Adria Green**

**Združenje EKOCI -
eko civilna iniciativa**

**Ekoci - eko civilna
iniciativa**

**Ulica Savinjske ceste 4,
SI - 3310 Žalec**

ekoci.si@gmail.com

www.ekoci.si

9

**Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen
Sonaravni vrtovi**

**Bodimo pripravljeni - nič
nas ne sme presenetiti**